

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ในการวิจัยและพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่องการตัดตุงไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย เสนอการสรุป การอภิปราย และ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1. สรุปการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ซึ่งแต่ละตอนมีรายละเอียด ดังนี้

สรุปการวิจัย

การวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่อง การตัดตุงไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย ซึ่งเป็นการวิจัย และพัฒนา (R&D) โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในการวิจัย ที่เน้นผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในทุกขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา รวมถึงร่วมกัน ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนา แสวงหาแนวทาง กำหนดดัชนีชี้วัด ความสำเร็จในการพัฒนา และกิจกรรมพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่องการตัด ตุงไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย สรุปได้ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนา มีดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบัน

1.1.1 ด้านความรู้เรื่องตุงไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน บ้านม่วงฝ้าย พบว่า นักเรียนมีความรู้เรื่องตุงไล่ช้างน้อย และทางโรงเรียนไม่เน้นให้นักเรียน ได้ศึกษาหาความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการตัดตุงไล่ช้างเท่าที่ควร

1.1.2 ด้านการประดิษฐ์ตุงไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน บ้านม่วงฝ้าย พบว่า นักเรียนมีความรู้เรื่องการประดิษฐ์ตุงไล่ช้างน้อย ขาดทักษะในการ ประดิษฐ์ตุงไล่ช้างที่ถูกต้อง ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านมาให้ ความรู้

1.1.3 ด้านการใช้งานตุงไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน บ้านม่วงฝ้าย พบว่า นักเรียนมีความรู้เรื่องการใช้งานตุงไล่ช้างน้อย ขาดเจตคติที่ดีต่อการใช้ งานตุงไล่ช้าง ไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของตุงไล่ช้าง

1.2 ปัญหาและความต้องการการพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่อง การตัดดุงไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย พบว่า

1.2.1 ด้านความรู้เรื่องดุงไล่ช้าง

1) ปัญหาของนักเรียนเกี่ยวกับความรู้เรื่องดุงไล่ช้าง พบว่านักเรียนไม่มี ความรู้เรื่องความเป็นมาดุงไล่ช้าง ความสำคัญของดุงไล่ช้าง และทางโรงเรียนก็ไม่ได้ให้ ความสำคัญมากนัก ทำให้นักเรียนขาดความรู้ในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการตัดดุงไล่ช้าง

2) ความต้องการเกี่ยวกับความรู้เรื่องดุงไล่ช้าง พบว่าผู้อำนวยการ โรงเรียน ครูช่วงชั้นที่ 2 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย ได้แสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาด้านความรู้เรื่องดุงไล่ช้าง จากการตอบแบบ สัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สอบถามถึงความต้องการในการพัฒนาด้านความรู้เรื่องดุงไล่ช้าง ซึ่งมี ความต้องการตรงกันว่า ต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นแบบแผน และมีผู้เชี่ยวชาญด้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ต่อไปได้

1.2.2 ด้านการประดิษฐ์ดุงไล่ช้าง

1) ปัญหาของนักเรียนเกี่ยวกับความรู้เรื่องการประดิษฐ์ดุงไล่ช้าง พบว่า นักเรียนไม่มีความรู้เรื่องการประดิษฐ์ดุงไล่ช้าง ขาดทักษะในการ ประดิษฐ์ดุงไล่ช้างที่ถูกต้อง ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้

2) ความต้องการด้านการประดิษฐ์ดุงไล่ช้าง พบว่า

ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูช่วงชั้นที่ 2 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาด้านความรู้ เรื่องดุงไล่ช้าง จากการตอบแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สอบถามถึงความต้องการในการพัฒนา ด้านการประดิษฐ์ดุงไล่ช้าง ซึ่งมีความต้องการตรงกันว่า ต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้ที่เป็น แบบแผน และมีผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้เรื่องการ ประดิษฐ์ดุงไล่ช้าง เช่น การพับกระดาษเพื่อตัดดุงไล่ช้าง และการตัดดุงไล่ช้างที่ถูกวิธี เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ผลงานที่ออกมามีความถูกต้องและสวยงาม สามารถ นำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ต่อไปได้

1.2.3 ด้านการใช้งานดุงไล่ช้าง

1) ปัญหาของนักเรียนเกี่ยวกับความรู้เรื่องการใช้งานดุงไล่ช้าง พบว่า นักเรียนไม่มีความรู้เรื่องการใช้งานดุงไล่ช้าง ขาดเจตคติที่ดีต่อการใช้งานดุงไล่ช้าง ไม่เห็น คุณค่าและความสำคัญของดุงไล่ช้าง

2) ความต้องการด้านการใช้งานตุงไล่ช้าง พบว่า จากการสนทนากลุ่มของผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย มีความต้องการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสนำผลงานการตัดตุงไล่ช้าง ไปเผยแพร่ตามงานประเพณีต่างๆในชุมชน เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อตุงไล่ช้าง เห็นคุณค่าและความสำคัญของตุงไล่ช้าง เป็นการนำความรู้และผลงานไปใช้ประโยชน์ได้จริง และเป็นการกระตุ้นเตือนให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญ และร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทรงคุณค่านี้ ให้อยู่คู่กับวิถีชีวิตคนไทยวนอย่างยั่งยืน

2. การวิจัยระยะที่ 2 การแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา ดังนี้

2.1 ด้านความรู้เรื่องตุงไล่ช้าง

2.1.1 แนวทางวิธีการพัฒนา คือ

จัดการเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่องความรู้เรื่องตุงไล่ช้าง ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้เรื่องความเป็นมาของตุงไล่ช้าง และความสำคัญของตุงไล่ช้าง จำนวน 4 คาบ ระหว่างวันที่ 9 - 10 กุมภาพันธ์ 2552

2.1.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา คือ นักเรียนร้อยละ 80 สามารถตอบแบบทดสอบความรู้เรื่องตุงไล่ช้างได้ถูกทุกข้อ มีความรู้เรื่องตุงไล่ช้างอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการประดิษฐ์ตุงไล่ช้าง

2.2.1 แนวทางวิธีการพัฒนา คือ

จัดการเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่องความรู้เรื่องการผลิตตุงไล่ช้าง ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้เรื่องการพับตุงไล่ช้าง และการตัดตุงไล่ช้าง จำนวน 4 คาบ ระหว่างวันที่ 11 - 12 กุมภาพันธ์ 2552 เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้เรื่องการผลิตตุงไล่ช้างที่ถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีในการผลิตตุงไล่ช้าง

2.2.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา คือ

1) นักเรียนร้อยละ 80 สามารถตอบแบบทดสอบความรู้เรื่องการผลิตตุงไล่ช้างได้ถูกทุกข้อ มีความรู้เรื่องการผลิตตุงไล่ช้างอยู่ในระดับมาก

2) นักเรียนร้อยละ 80 มีพฤติกรรมการผลิตตุงไล่ช้าง ตามหัวข้อความสนใจและความกระตือรือร้นในการทำงาน การเสนอความคิดเห็นและการตอบคำถาม ความถูกต้องของงานและความสวยงามของงาน ความสำเร็จของงานและความรับผิดชอบในการทำงาน อยู่ในระดับดี

2.3 ด้านการใช้งานตุงไล่ช้าง

2.3.1 แนวทางวิธีการพัฒนา คือ

จัดทำโครงการส่งเสริมให้นักเรียนนำตุ้งไล่ช้างไปใช้งานตามงานประเพณีต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อประโยชน์ของตุ้งไล่ช้าง เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ภูมิใจ และเห็นประโยชน์ของตุ้งไล่ช้าง เพื่อให้นักเรียนได้เผยแพร่ความรู้และผลงานสู่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าและช่วยกันอนุรักษ์เอาไว้

2.3.2 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา คือ

1) นักเรียนมีความรู้เรื่องการใช้งานตุ้งไล่ช้าง อยู่ในระดับมาก

2) ผู้เข้าชมการแสดงผลงานของนักเรียนตามงานประเพณีต่างๆ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

3. การวิจัยระยะที่ 3 ผลการพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่องการค้าตุ้งไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย สรุปได้ดังนี้

3.1 การพัฒนาความรู้เรื่องตุ้งไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย

3.1.1 จัดการเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่องความรู้เรื่องตุ้งไล่ช้าง ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้เรื่องความเป็นมาของตุ้งไล่ช้าง และความสำคัญของตุ้งไล่ช้าง จำนวน 4 คาบ ระหว่างวันที่ 9 - 10 กุมภาพันธ์ 2552

3.1.2 ผลการพัฒนา นักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 สามารถตอบแบบสอบถามความรู้เรื่องตุ้งไล่ช้าง จำนวน 8 ข้อได้ถูกทุกข้อ มีความรู้เรื่องตุ้งไล่ช้างอยู่ในระดับมาก

3.2 การพัฒนาความรู้เรื่องการค้าตุ้งไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย

3.2.1 จัดการเรียนรู้เพิ่มเติมเรื่องความรู้เรื่องการค้าตุ้งไล่ช้าง ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้เรื่องการค้าตุ้งไล่ช้าง และการค้าตุ้งไล่ช้าง จำนวน 4 คาบ ระหว่างวันที่ 11 - 12 กุมภาพันธ์ 2552 เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้เรื่องการค้าตุ้งไล่ช้างที่ถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีในการค้าตุ้งไล่ช้าง

3.2.2 ผลการพัฒนา

1) นักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ตอบแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องการค้าตุ้งไล่ช้าง จำนวน 7 ข้อได้ถูกทุกข้อ

2) นักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 มีความรู้เรื่องการค้าตุ้งไล่ช้าง อยู่ในระดับมาก

3) พฤติกรรมการค้าตุ้งไล่ช้างของนักเรียน ตามหัวข้อ ความสนใจ และความกระตือรือร้นในการทำงาน การเสนอความคิดเห็นและการตอบคำถาม ความถูกต้อง

ของงานและความสวยงามของงาน ความสำเร็จของงานและความรับผิดชอบในการทำงาน นักเรียนมากกว่า ร้อยละ 80 มีพฤติกรรมที่ดีต่อการประดิษฐ์ตุ้งไล่ช้าง อยู่ในระดับดี

3.3 การพัฒนาความรู้เรื่องการใช้งานตุ้งไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย

3.3.1 จัดทำโครงการส่งเสริมให้นักเรียนนำตุ้งไล่ช้างไปใช้งานตามงานประเพณี ต่างๆในชุมชน เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อประโยชน์ของตุ้งไล่ช้าง เพื่อให้นักเรียนเกิด ความภูมิใจ และเห็นประโยชน์ของตุ้งไล่ช้าง เพื่อให้นักเรียนได้เผยแพร่ความรู้และผลงานสู่ ชุมชน เพื่อให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าและช่วยกันอนุรักษ์เอาไว้

3.3.2 ผลการพัฒนา

- 1) นักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ตอบแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องการใช้งาน ตุ้งไล่ช้าง จำนวน 2 ข้อได้ถูกทุกข้อ
- 2) นักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 มีความรู้เรื่องการใช้งานตุ้งไล่ช้างอยู่ในระดับ มาก
- 3) ความพึงพอใจของผู้เข้าชมการแสดงผลงานของนักเรียนตามงาน ประเพณีต่างๆ ตามโครงการส่งเสริมให้นักเรียนนำตุ้งไล่ช้างไปใช้งานตามงานประเพณีต่างๆใน ชุมชน อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยและพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่องการค้าตุ้งไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย สามารถนำมาเป็นข้ออภิปรายที่มี สาระสำคัญ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่อง การค้าตุ้งไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มีบางประเด็นที่เป็นปัญหาโดยจะอธิบายตามกรอบการวิจัย ดังนี้

1.1 ความรู้เรื่องตุ้งไล่ช้าง

จากการศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย ไม่ มีความรู้เรื่องตุ้งไล่ช้าง ความเป็นมาของตุ้งไล่ช้าง ความสำคัญของตุ้งไล่ช้าง ทางโรงเรียนเอง ก็ไม่ได้มีการเรียนการสอน และก็ไม่ค่อยได้ให้ความสำคัญมากนัก อีกทั้งไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน และนักเรียนส่วนใหญ่ ไม่ค่อยสนใจที่จะศึกษา

1.2 การประดิษฐ์ตุ้งไล่ช้าง จากการการศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย ไม่มีความรู้เรื่องการค้าตุ้งไล่ช้าง ขาดทักษะในการประดิษฐ์ตุ้งไล่

ช่าง พับกระดาษเพื่อตัดดุงไส้ช้างไม่ได้ ตัดดุงไส้ช้างไม่ถูกวิธี ทำให้ขาดความสวยงาม มีพฤติกรรมด้านการประดิษฐ์ดุงไส้ช้างอยู่ในระดับไม่ดีถึงพอใช้

1.3 การใช้งานดุงไส้ช้าง จากการศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย ไม่มีความรู้เรื่องการใช้งานดุงไส้ช้าง ขาดเจตคติที่ดีต่อการใช้งานดุงไส้ช้าง ไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของดุงไส้ช้าง

2. ปัญหาและความต้องการการพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่องการตัดดุงไส้ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี มีบางประเด็นที่เป็นปัญหาโดยจะอธิบายตามกรอบการวิจัย ดังนี้

2.1 ความรู้เรื่องดุงไส้ช้าง จากการศึกษาจากแบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ ครูช่วงชั้นที่ 2 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ทางโรงเรียนมีการส่งเสริมความรู้เรื่องการตัดดุงไส้ช้างอยู่บ้าง แต่ก็ยังเป็นเพียงการแนะนำให้นักเรียนรู้จักกับภูมิปัญญาท้องถิ่นทั่วไปเท่านั้น ไม่ได้เจาะจงเรื่องดุงไส้ช้างเพียงอย่างเดียว อีกทั้งยังไม่มีแผนการเรียนรู้เรื่องการตัดดุงไส้ช้างที่เป็นระบบแบบแผน ทำให้นักเรียนไม่มีความรู้เรื่องดุงไส้ช้างที่ถูกต้อง

2.2 การประดิษฐ์ดุงไส้ช้าง จากการศึกษาจากแบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ ครูช่วงชั้นที่ 2 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ทางโรงเรียนไม่ได้มีการส่งเสริมความรู้เรื่องการประดิษฐ์ดุงไส้ช้าง อีกทั้งยังไม่มีแผนการเรียนรู้เรื่องการตัดดุงไส้ช้างที่เป็นระบบแบบแผน ทำให้นักเรียนไม่มีความรู้เรื่องดุงไส้ช้างที่ถูกต้อง พฤติกรรมและเจตคติที่มีต่อการประดิษฐ์ดุงไส้ช้างอยู่ในระดับที่ไม่ดีเท่าที่ควร

2.3 การใช้งานดุงไส้ช้าง จากการศึกษาจากแบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ ครูช่วงชั้นที่ 2 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ทางโรงเรียนไม่ได้มีการส่งเสริมความรู้เรื่องการใช้งานดุงไส้ช้างเลย เนื่องจากทางโรงเรียนเองก็ไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก อีกทั้งไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร ทำให้นักเรียนขาดความรู้และเจตคติที่ดีต่อการนำดุงไส้ช้างไปใช้ประโยชน์ในงานประเพณีต่างๆ ในชุมชน ทางชุมชนเองก็เหมือนกันไม่ค่อยให้ความสำคัญ

ดังนั้นทางโรงเรียน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน ครูช่วงชั้นที่ 2 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย จึงจำเป็นต้องประชุมหารือร่วมกันเพื่อรับทราบปัญหาและร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการตัดดุงไส้ช้าง เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องดุงไส้ช้างที่ถูกต้อง มีเจตคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นอันทรงคุณค่าอยู่ในระดับดี

3. แนวทางการพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่องการตัดดุงไส้ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี จากความร่วมมือของกลุ่มประชากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดได้ร่วมกันแสวงหาแนวทางในการพัฒนา

และการได้มาซึ่งแนวทางพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนานั้นผ่านกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) คือ กระบวนการที่ผู้คนจำนวนหนึ่งในองค์กรหรือชุมชนเข้ามาร่วมศึกษาปัญหา โดยกระทำร่วมกับนักวิจัยผ่านกระบวนการวิจัยตั้งแต่ต้นจนกระทั่งเสร็จสิ้น การเสนอผลและการอภิปรายผลการวิจัย เป็นการเริ่มต้นของคนที่อยู่กับปัญหา (problems people) ค้นหาปัญหาที่ตนเองมีอยู่กับนักวิชาการ จึงเป็นกระบวนการที่คนในองค์กรหรือชุมชนมิใช่ผู้ถูกกระทำ แต่เป็นผู้กระทำที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีอำนาจร่วมกันในการวิจัย ในขั้นตอนนี้จึงให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมมากที่สุด กรอบการวิจัย 3 ด้าน โดยจะอธิบายตามกรอบการวิจัย ดังนี้

3.1 ความรู้เรื่องคุงไล่ช้าง แนวทางการพัฒนา คือ จัดการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้เรื่องคุงไล่ช้าง ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา คือ ความเป็นมาของคุงไล่ช้าง ตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 1 จำนวน 2 คาบ และ ความสำคัญของคุงไล่ช้าง ตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 2 จำนวน 2 คาบ ระหว่างวันที่ 9 – 10 กุมภาพันธ์ 2552 เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และรับรู้ที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเวกเวอร์นีย์ ฉ่ำสันเทียะ (2541) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ กรณีศึกษากลุ่มไทยลาวจากโรงเรียนประถมศึกษา ผลจากการวิจัยปรากฏว่า ในปัจจุบันนั้นมีแนวโน้มนโยบายกำหนดให้มีการปรับปรุงระบบ หลักสูตร เนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับการต้องการของท้องถิ่นแนวทางปฏิบัติ กำหนดให้จัดทำข้อมูลแสดงภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นการปฏิบัติจริง เนื้อหาการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง วิธีการถ่ายทอด ส่วนมากศึกษาแหล่งความรู้ในวัดและชุมชน และได้เนื้อหาจากสื่อต่างๆมาถ่ายทอด โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหายอยู่ระดับกลาง ยกเว้นด้านงบประมาณมีปัญหายอยู่ระดับมาก สถานศึกษาและชุมชนมีความต้องการและสนับสนุนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก ชุมชนได้เข้ามามีส่วนรวมในการจัดการเรียนการศึกษา และยังส่งผลทำให้สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีระดับสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ดัชนีชี้วัด คือ นักเรียนร้อยละ 80 มีความรู้ความเข้าใจ สามารถตอบแบบทดสอบวัดความรู้เรื่องคุงไล่ช้างได้ถูกทุกข้อ และมีความรู้ในเรื่องคุงไล่ช้าง อยู่ในระดับมาก

3.2 การประดิษฐ์คุงไล่ช้าง แนวทางการพัฒนา คือ จัดการเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้เรื่องการประดิษฐ์คุงไล่ช้าง ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา คือ การพับคุงไล่ช้าง ตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 3 จำนวน 2 คาบ และ การตัดคุงไล่ช้าง ตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 4 จำนวน 2 คาบ ระหว่างวันที่ 11 – 12 กุมภาพันธ์ 2552 เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และรับรู้ที่ถูกต้อง สามารถประดิษฐ์คุงไล่ช้างได้สวยงาม มีเจตคติที่ดีต่อการประดิษฐ์คุงไล่ช้าง มีพฤติกรรมต่อการประดิษฐ์คุงไล่ช้างอยู่ในระดับดี เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจในชุมชนต่อไปได้ สอดคล้องกับ บังอร ฝ่ายสัจจา (2546) ศึกษาการใช้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกโรงเรียนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่นำมาใช้ในด้านการเป็นวิทยากร โดยนำมาใช้มากในกิจกรรม การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ มีปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรม ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงาน ในหน่วยงานขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็น บุคคลไม่มีความรู้พอที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของการจัดกิจกรรมสำหรับ ข้อเสนอแนะในงานวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาควรรวบรวมแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำทำเนียบ ภูมิปัญญาและจัดอบรมให้ความรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้มีทักษะถ่ายทอดความรู้

ดัชนีชี้วัด คือ นักเรียนร้อยละ 80 มีความรู้ความเข้าใจ สามารถตอบ แบบทดสอบวัดความรู้เรื่องการประดิษฐ์ดุงไส้ช้างได้ถูกทุกข้อ และมีความรู้ในเรื่องการประดิษฐ์ ดุงไส้ช้าง อยู่ในระดับมาก และนักเรียนมีความสนใจและความกระตือรือร้นในการทำงาน การ เสนอความคิดเห็นและการตอบคำถาม ความถูกต้องของงานและความสวยงามของงาน ความสำเร็จของงานและความรับผิดชอบในการทำงาน อยู่ในระดับดี

3.3 การใช้งานดุงไส้ช้าง แนวทางการพัฒนา คือ จัดทำโครงการส่งเสริมให้ นักเรียนนำดุงไส้ช้างไปใช้งานตามงานประเพณีต่างๆในชุมชน เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อ ประโยชน์ของดุงไส้ช้าง เพื่อให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ เห็นประโยชน์ของดุงไส้ช้าง เพื่อให้ นักเรียนได้เผยแพร่ความรู้และผลงานสู่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่า และช่วยกัน อนุรักษ์เอาไว้ ซึ่งจะเป็นการสร้างค่านิยมที่ดีในการร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จูไรรัตน์ คนคล่อง (2545) ที่ศึกษาความสามารถคิดแก้ปัญหาและ ค่านิยมในภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็กที่มีความสามารถพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการสอบ แบบโครงการงานภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ความสามารถคิดแก้ปัญหาและค่านิยมในภูมิปัญญา ท้องถิ่นของเด็กที่มีความสามารถพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการสอนแบบโครงการงานภูมิ ปัญญาท้องถิ่นสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดัชนีชี้วัด คือ นักเรียนร้อยละ 80 มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก สามารถตอบแบบสอบถามความรู้เรื่องการใช้งานดุงไส้ช้างได้ถูกทุกข้อ และผู้เข้าชมการ แสดงผลงานของนักเรียนตามงานประเพณีต่างๆ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

4. ผลการพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่องการดัดดุงไส้ช้าง ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยจะ อธิบายตามกรอบการวิจัย ดังนี้

4.1 ความรู้เรื่องดุงไส้ช้าง ผลการพัฒนา คือ ด้านความรู้เรื่องดุงไส้ช้าง โดยกิจกรรม การเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่อง ความเป็นมาของดุงไส้ช้าง และความสำคัญของดุงไส้ช้าง นักเรียน มากกว่าร้อยละ 80 ตอบแบบสอบถามความรู้เรื่องดุงไส้ช้างได้ทุกข้อ แสดงว่านักเรียนมีความรู้

เรื่องตุงไล่ช้าง เป็นอย่างดี ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยมีครูผู้สอนคอยควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด เป็นการสร้างแรงจูงใจและสร้างวินัยในการเรียนรู้ของนักเรียน

4.2 การประดิษฐ์ตุงไล่ช้าง ผลการพัฒนา คือ ด้านความรู้เรื่องการประดิษฐ์ตุงไล่ช้าง โดยกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติม เรื่อง การพับตุงไล่ช้าง และการจัดตุงไล่ช้าง นักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ตอบแบบสอบถามความรู้เรื่องการประดิษฐ์ตุงไล่ช้างได้ทุกข้อ แสดงว่านักเรียนมีความรู้เรื่องการประดิษฐ์ตุงไล่ช้างเป็นอย่างดี พฤติกรรมการประดิษฐ์ตุงไล่ช้างของนักเรียน ความสนใจและความกระตือรือร้นในการทำงาน การเสนอความคิดเห็นและการตอบคำถาม ความถูกต้องของงานและความสวยงามของงาน ความสำเร็จของงานและความรับผิดชอบในการทำงาน นักเรียนมากกว่า ร้อยละ 80 มีพฤติกรรมที่ดีต่อการประดิษฐ์ตุงไล่ช้างอยู่ในระดับดี ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด สอดคล้องกับแนวคิดของ จตุพิตร บรรณสาร (2545) ทำการศึกษาการพัฒนาแบบการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองแขงเหนือ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการสอนประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ชื่นนำเสนอ 2) ชื่นกำหนดจุดประสงค์ 3) ชื่นวางแผน 4) ชื่นดำเนินงาน 5) ชื่นสรุปผล 6) ชื่นประเมิน ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 75

4.3 การใช้งานตุงไล่ช้าง ผลการพัฒนา คือ ด้านความรู้เรื่องการใช้งานตุงไล่ช้าง นักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 ตอบแบบสอบถามความรู้เรื่องการใช้งานตุงไล่ช้างได้ทุกข้อ โครงการส่งเสริมให้นักเรียนนำตุงไล่ช้างไปใช้งานตามงานประเพณีต่างๆในชุมชน ความพึงพอใจของผู้เข้าชมการแสดงผลงานของนักเรียนตามงานประเพณีต่างๆ ตามโครงการส่งเสริมให้นักเรียนนำตุงไล่ช้างไปใช้งานตามงานประเพณีต่างๆในชุมชน อยู่ในระดับมาก ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการตัดตุงไล่ช้างไปในทางที่ดีขึ้นทั้งทางนักเรียนและผู้เข้าชมการแสดงผลงาน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่องการตัดตุงไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ลักษณะ คือ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยและพัฒนาครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยและพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่องการตัดตุงไล่ช้าง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้าย สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็น

ต้นแบบพัฒนาในกลุ่มประชากรที่มีบริบทคล้ายกันปรับใช้ตามความเหมาะสม เช่น ความรู้เรื่อง ดุงไล่ช้าง การประดิษฐ์ดุงไล่ช้าง และการใช้งานดุงไล่ช้าง การให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำงาน ร่วมกันและนำไปปฏิบัติได้จริง และควรมีการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนควบคู่กันไปด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยและพัฒนาครั้งต่อไป

การวิจัยและพัฒนาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยวนเรื่องการตัดดุงไล่ช้าง ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านม่วงฝ้ายครั้งนี้ กลุ่มประชากรเป็นนักเรียนระดับ ประถมศึกษา มีจำนวนไม่มาก ระยะเวลาในการพัฒนาไม่นาน ถ้าหากมีการวิจัยพัฒนาในครั้ง ต่อไปประชากรที่จะศึกษาการพัฒนาโดยทำทั้ง 2 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 หรือ อาจจะนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นมาพัฒนาด้วย